

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 14ης Απριλίου 2011

σχετικά με τροποποιήσεις του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος

(CON/2011/36)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 16 Μαρτίου 2011 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με σχέδιο νομοθετικών διατάξεων που επιφέρουν τροποποιήσεις στο καταστατικό της τελευταίας (εφεξής το «σχέδιο διατάξεων»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στα άρθρα 127 παράγραφος 4 και 282 παράγραφος 5 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 2 παράγραφος 1, τρίτη και έκτη περίπτωση, της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων¹, καθώς το σχέδιο διατάξεων αφορά την ΤτΕ και κανόνες εφαρμοστέους σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στο βαθμό που αυτοί επηρεάζουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου διατάξεων

Οι βασικοί σκοποί του σχεδίου διατάξεων είναι οι ακόλουθοι.

1.1 Με το ν. 3867/2010 σχετικά με την εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης, τη σύσταση εγγυητικού κεφαλαίου ιδιωτικής ασφάλισης ζωής και άλλες διατάξεις² ανατέθηκε στην ΤτΕ το καθήκον της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα. Κατόπιν τούτου, το καταστατικό της ΤτΕ τροποποιείται, προκειμένου να αποτυπωθεί η προσθήκη, στις βασικές αρμοδιότητές της, της εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Εξάλλου, με το σχέδιο διατάξεων οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τα ιδρύματα πληρωμών προστίθενται ρητά στις κατηγορίες προσώπων που εποπτεύονται από την ΤτΕ. Η ίδια απαιτείται να υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων ετήσια έκθεση για την άσκηση της εποπτικής της αρμοδιότητας.

¹ ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

² ΦΕΚ 128 Α/3.8.2010.

- 1.2 Με το σχέδιο διατάξεων τροποποιούνται κάποιο όροι που αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων των μετόχων. Η ημερομηνία καταγραφής (record date), ήτοι η ημερομηνία κατά την οποία καθορίζεται το δικαίωμα συμμετοχής στη γενική συνέλευση και ψήφου των μετόχων με βάση τον αριθμό των μετοχών που αυτοί κατέχουν, τοποθετείται κατά την έναρξη της πέμπτης ημέρας πριν από τη διεξαγωγή της συνέλευσης. Η προθεσμία υποβολής των πληρεξουσίων εγγράφων για το δικαίωμα ψήφου συντέμνεται σε τρεις ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της συνέλευσης. Εξάλλου, τα δικαιώματα των μετόχων μπορούν στο εξής να ασκούνται όχι μόνον από μετόχους ελληνικής υπηκοότητας, αλλά και από μετόχους που έχουν την υπηκοότητα κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.
- 1.3 Το σχέδιο διατάξεων προσθέτει στα συλλογικά όργανα της ΤτΕ το Συμβούλιο Ασφάλισης της ΤτΕ (εφεξής το «Συμβούλιο Ασφάλισης»). Το Συμβούλιο Ασφάλισης ιδρύθηκε αρχικά με το άρθρο 64 του ν. 3863/2010³, στο πλαίσιο της εκ νέου ανάθεσης στην ΤτΕ του καθήκοντος να παρέχει συντάξεις στο προσωπικό της⁴. Ο τρόπος συγκρότησης, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ασφάλισης αποτυπώνουν, ως ένα βαθμό, τις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 64 του ν. 3863/2010. Σύμφωνα με το σχέδιο διατάξεων, η σύνθεση του Συμβουλίου Ασφάλισης περιλαμβάνει τον Διοικητή της ΤτΕ, έναν υπάλληλο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έναν υπάλληλο του Υπουργείου Οικονομικών, έναν ανώτερο υπάλληλο της Τράπεζας της Ελλάδος, δύο εκπροσώπους των ασφαλισμένων της ΤτΕ και έναν εκπρόσωπο των συνταξιούχων αυτής. Εξάλλου, στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ασφάλισης μετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου κυβερνητικός επίτροπος. Το Συμβούλιο Ασφάλισης θα είναι αρμόδιο να χαράσσει τις γενικές κατευθύνσεις της πολιτικής της ΤτΕ όσον αφορά την παροχή συντάξεων στο προσωπικό της. Επίσης θα αποφαινεται επί γενικών ζητημάτων σχετικών με την εφαρμογή της συναφούς νομοθεσίας από τα αρμόδια όργανα της ΤτΕ, καθώς και επί ενστάσεων κατά απορριπτικών αποφάσεων της ΤτΕ ως φορέα παροχής συντάξεων στο προσωπικό της, και θα εγκρίνει την άσκηση όλων των συναφών ενδίκων βοηθημάτων και ενδίκων μέσων της ΤτΕ σε κάθε δικαστήριο.
- 1.4 Σε περίπτωση κατά την οποία εποπτευόμενο από την ΤτΕ νομικό πρόσωπο τίθεται σε εκκαθάριση κατόπιν ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του το σχέδιο διατάξεων παρέχει στην ΤτΕ τη δυνατότητα καταβολής της αμοιβής του εκκαθαριστή και των εξόδων εκκαθάρισης που οφείλονται. Σε αντάλλαγμα, η ΤτΕ θα αποκτά κατά του υπό εκκαθάριση νομικού προσώπου αξίωση απόδοσης όσων κατέβαλε στον εκκαθαριστή, η οποία θα ικανοποιείται από το προϊόν της εκκαθάρισης πριν από κάθε άλλη αξίωση.

³ Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις, ΦΕΚ 115Α/15.7.2010.

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 1 πρώτη πρόταση του ν. 3863/2010, από 1ης Ιανουαρίου 2011 η ΤτΕ αναλαμβάνει και ενεργεί την κοινωνική ασφάλιση του προσωπικού της, ως προς τους κλάδους κύριας και επικουρικής σύνταξης. Το άρθρο 64 του ν. 3863/2010 αποκατέστησε το καθεστώς παροχής συντάξεων στο οποίο υπαγόταν το προσωπικό της ΤτΕ πριν από την ψήφιση του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α/3.4.2008).

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι ο γενικός σκοπός του σχεδίου διατάξεων είναι η τροποποίηση του καταστατικού της ΤτΕ, ώστε: α) να ληφθούν υπόψη πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο, που επηρεάζουν τα καθήκοντα της ΤτΕ, β) να αποτυπωθεί δεόντως ο ρόλος της ΤτΕ στη διασφάλιση της αποτελεσματικής διενέργειας της εκκαθάρισης των εποπτευόμενων από την ίδια προσώπων, γ) να διασφαλιστεί η ευθυγράμμιση με το ισχύον δίκαιο της Ένωσης. Εν προκειμένω η ΕΚΤ επικροτεί εν γένει το σχέδιο διατάξεων, στο βαθμό που αποτελεί μέσο για τη ρύθμιση πτυχών που αφορούν τη λειτουργία της ΤτΕ και την άσκηση των καθηκόντων της. Εξάλλου, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του καταστατικού της ΤτΕ αναμένεται ότι θα ενισχύσουν τη συνοχή του συναφούς νομοθετικού πλαισίου και, συνακόλουθα, την ασφάλεια δικαίου.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Εποπτικός ρόλος

3.1.1 Η ΕΚΤ σημειώνει ότι το σχέδιο διατάξεων για τη διεύρυνση των εποπτικών αρμοδιοτήτων της ΤτΕ περιορίζεται στην προσθήκη στο καταστατικό της τελευταίας μνείας των νέων κατηγοριών προσώπων που υπόκεινται στην εποπτεία της.

3.1.2 Δεδομένου ότι η μεταφορά στην ΤτΕ της εποπτικής αρμοδιότητας για τον ασφαλιστικό τομέα αποτέλεσε αντικείμενο της γνώμης CON/2010/33, η ΕΚΤ επιθυμεί να επαναλάβει ότι η άσκηση των νέων καθηκόντων της ΤτΕ θα πρέπει να ευθυγραμμίζεται προς τις ειδικές παρατηρήσεις που διατυπώνονται συναφώς στην εν λόγω γνώμη⁵. Η ΕΚΤ σημειώνει, ιδίως, ότι τα διευρυμένα εποπτικά καθήκοντα της ΤτΕ θα απαιτήσουν αυξημένους πόρους, όπως άλλωστε αναγνωρίζεται και στο επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής για την Ελλάδα⁶.

3.1.3 Όσον αφορά την υπαγωγή στην εποπτεία της ΤτΕ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων πέραν των πιστωτικών ιδρυμάτων, η ΕΚΤ επικροτεί τη ρητή μνεία στα ιδρύματα πληρωμών. Επιπλέον, η ΕΚΤ σημειώνει ότι με την οδηγία 2009/110/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 για την ανάληψη, άσκηση και προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ⁷, η οποία θα πρέπει να ενσωματωθεί από τα κράτη μέλη έως τις 30 Απριλίου 2011, τροποποιείται ο ορισμός των πιστωτικών ιδρυμάτων του άρθρου 4 της οδηγίας 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (αναδιατύπωση)⁸.

⁵ Βλ. παράγραφο 3 της γνώμης CON/2010/33. Όλες οι γνώμες της ΕΚΤ δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ (www.ecb.europa.eu).

⁶ Τρίτη αξιολόγηση – χειμώνας 2011. Βλ. ιδίως το επικαιροποιημένο Μνημόνιο Συνεννόησης για τις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής και το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Διατίθεται στο δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <http://ec.europa.eu>.

⁷ ΕΕ L 267 της 10.10.2009, σ. 7.

⁸ ΕΕ L 177 της 30.6.2006, σ. 1.

Ως εκ τούτου, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος θα αποτελούν χωριστή κατηγορία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επομένως, το νομικό πλαίσιο που αφορά την εποπτεία των εν λόγω ιδρυμάτων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να προσαρμοστεί αναλόγως.

3.2 Δικαιώματα των μετόχων

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του καταστατικού της ΤτΕ που αφορούν τα δικαιώματα των μετόχων ευθυγραμμίζονται προς την οδηγία 2007/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2007 σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών⁹. Εντούτοις, το ακριβές χρονικό σημείο πριν από τη διεξαγωγή της γενικής συνέλευσης, έως το οποίο οι μέτοχοι θα πρέπει να εγγράφονται στο ειδικό βιβλίο της ΤτΕ προκειμένου να μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί, δεδομένου ότι η διατύπωση που προτείνεται να περιληφθεί στο άρθρο 13 του καταστατικού της ΤτΕ, ήτοι η φράση «κατά την έναρξη της πέμπτης ημέρας [πριν από τη γενική συνέλευση]», δεν είναι επαρκώς σαφής.

3.3 Ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας

3.3.1 Όσον αφορά το προτεινόμενο άρθρο 37Α, ο σκοπούμενος τρόπος συγκρότησης του Συμβουλίου Ασφάλισης με απόφαση κυβερνητικής αρχής και η σύνθεσή του, σε συνδυασμό με τα καθήκοντά του, εγείρουν ανησυχίες όσον αφορά την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας.

3.3.2 Ειδικότερα, το προτεινόμενο άρθρο 37Α ορίζει ότι το Συμβούλιο Ασφάλισης συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με τριετή θητεία. Επιπλέον, όσον αφορά τη σύνθεση του εν λόγω Συμβουλίου, δυο μέλη του θα ορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής ασφάλισης και από τον Υπουργό Οικονομικών, αντιστοίχως. Περαιτέρω, στις συνεδριάσεις του θα καλείται πάντοτε, επί ποινή ακυρότητας της συνεδρίασης, κυβερνητικός επίτροπος, χωρίς δικαίωμα ψήφου¹⁰. Από τις προτεινόμενες διατάξεις σχετικά με τη συγκρότηση και τη σύνθεση του Συμβουλίου Ασφάλισης συνάγεται ότι αυτό θα ασκεί τα καθήκοντά του χωρίς τη συμμετοχή του Γενικού Συμβουλίου της ΤτΕ, το οποίο σύμφωνα με το καταστατικό της ΤτΕ αποτελεί το αρμόδιο όργανο λήψεως αποφάσεων για συναφή ζητήματα.

3.3.3 Όσον αφορά τα καθήκοντα του Συμβουλίου Ασφάλισης, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι σύμφωνα με το σχέδιο διατάξεων, το εν λόγω Συμβούλιο δεν είναι συμβουλευτικό όργανο της ΤτΕ, αλλά απολαύει, μεταξύ άλλων, αρμοδιότητας λήψης αποφάσεων όσον αφορά την πολιτική της ΤτΕ επί ζητημάτων που αφορούν την παροχή συντάξεων στο προσωπικό της, καθώς και την άσκηση όλων των ενδίκων βοηθημάτων και ενδίκων μέσων της ΤτΕ σε θέματα συντάξεων. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 1 του ν. 3863/2010, με απόφαση του Συμβουλίου Ασφάλισης, εγκρινόμενη από το Γενικό Συμβούλιο της ΤτΕ, μπορούν να τροποποιούνται καταστατικές διατάξεις της ΤτΕ που αφορούν την παροχή συντάξεων στο προσωπικό της.

⁹ ΕΕ L 184 της 14.7.2007, σ. 17.

¹⁰ Ο κυβερνητικός επίτροπος θα έχει δικαίωμα αρνησικυρίας επί θεμάτων νομιμότητας των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφάλισης.

3.3.4 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, τα καθήκοντα που ανατίθενται στο Συμβούλιο Ασφάλισης σύμφωνα με το προτεινόμενο άρθρο 37Α, σε συνδυασμό με τον προβλεπόμενο στο ίδιο άρθρο τρόπο συγκρότησης και τη σύνθεσή του, εγείρουν ζήτημα συμβατότητας προς το άρθρο 38 του καταστατικού της ΤτΕ, κατά το οποίο τους όρους παροχής σύνταξης στους υπαλλήλους της ΤτΕ καθορίζει το Γενικό Συμβούλιο της ΤτΕ (υπό την επιφύλαξη των συναφών γενικών νομοθετικών διατάξεων). Ακόμη, το σχήμα που εισάγει το σχέδιο διατάξεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε άσκηση κυβερνητικής επιρροής στην αυτόνομη διαμόρφωση της πολιτικής της ΤτΕ σε θέματα συντάξεων και, εν τέλει, της οικονομικής κατάστασης της ΤτΕ. Έτσι, η αυτονομία της ΤτΕ όσον αφορά τις συντάξεις του προσωπικού της, η οποία αποτελεί πτυχή της οικονομικής ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας¹¹, θα μπορούσε να διακυβευτεί.

3.3.5 Οι εν λόγω ανησυχίες θα πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη όσον αφορά τον προτεινόμενο τρόπο συγκρότησης, τη σύνθεση και την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου Ασφάλισης, που, ως ένα βαθμό, αποτυπώνουν τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 3863/2010. Προς το σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να προβλέπεται συγκρότηση του Συμβουλίου Ασφάλισης με απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της ΤτΕ, η δε συμμετοχή μελών οριζόμενων από την κυβέρνηση θα μπορούσε να περιορίζεται στη συμμετοχή του κυβερνητικού επιτρόπου, όπως προβλέπεται στο προτεινόμενο άρθρο 37Α. Εναλλακτικά, το Συμβούλιο Ασφάλισης θα μπορούσε να έχει μόνο συμβουλευτικές αρμοδιότητες σε σχέση με το Γενικό Συμβούλιο της ΤτΕ επί συναφών ζητημάτων. Οι ανωτέρω λύσεις θα διασφάλιζαν εξάλλου τη λειτουργία του Συμβουλίου Ασφάλισης ως εξειδικευμένου και ευέλικτου οργάνου και θα ευθυγραμμίζονταν προς τη δομή της ΤτΕ, καθώς και προς τις απαιτήσεις του καταστατικού της, ιδίως όσον αφορά την ανεξαρτησία της. Εν τέλει, η ΕΚΤ θεωρεί ότι το σχέδιο διατάξεων θα μπορούσε να εξειδικεύει περαιτέρω τα σχετικά με τη θητεία των μελών του Συμβουλίου Ασφάλισης.

3.4. *Οικονομική πτυχή της διαδικασίας εκκαθάρισης και απαγόρευση νομισματικής χρηματοδότησης*

Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 123 της συνθήκης, όπως συμπληρώνεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 104 και στο άρθρο 104 Β παράγραφος 1 της συνθήκης¹², η οποία έχει προβλεφθεί προς αποτροπή της χρηματοδότησης του δημοσίου τομέα από τις κεντρικές τράπεζες. Με την προτεινόμενη υπ' αριθ. 8 τροποποίηση του καταστατικού της ΤτΕ σκοπείται η διασφάλιση της καταβολής στον εκκαθαριστή της αμοιβής του και των εξόδων εκκαθάρισης σε περίπτωση εκκαθάρισης νομικού προσώπου εποπτευόμενου από την ΤτΕ κατόπιν ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του από αυτήν. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η ΤτΕ πρόκειται να έχει αξίωση απόδοσης οποιουδήποτε ποσού ενδεχομένως κατέβαλε στον εκκαθαριστή, η οποία θα ικανοποιείται πριν από κάθε άλλη αξίωση έναντι του υπό εκκαθάριση προσώπου. Ειδικά όσον αφορά την ΤτΕ και την

11 Βλ. έκθεση για τη Σύγκλιση 2010, σ. 23.

12 ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ. 1.

αρμοδιότητά της να ασκεί την εποπτεία των εν λόγω προσώπων, η διαδικασία της εκκαθάρισης στο σύνολό της, ήτοι η εκκίνηση της διαδικασίας, ο διορισμός του εκκαθαριστή κι ο έλεγχος των δραστηριοτήτων του, τελεί ήδη υπό τον έλεγχο της ΤτΕ. Συνακολούθως, η ΤτΕ δεν πρόκειται να χρηματοδοτεί υποχρέωση του δημοσίου τομέα και, επομένως, το σχέδιο διατάξεων δεν αντίκειται στην απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 14 Απριλίου 2011.

[υπογραφή]

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET